

ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
ΠΡΕΣΠΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΓΡΟΤΟΠΟΥ

**Σύνοψη δράσεων διαχείρισης της βλάστησης στην
παραλίμνια ζώνη της Μικρής Πρέσπας για το έτος
2012**

Ιανουάριος 2013

Συγγραφή αναφοράς

Ειρήνη Κουτσερή

Υπεύθυνη Τομέα Έρευνας και Προστασίας

Χάρης Νικολάου

Υπεύθυνος Παρακολούθησης Δράσεων Διαχείρισης

Ομάδα εργασίας

Ειρήνη Κουτσερή

Χάρης Νικολάου

Λάζαρος Νικολάου

Αυτή η αναφορά προορίζεται για χρήση στην 6^η συνεδρίαση της Επιτροπής Διαχείρισης Υγροτόπου (ΕΔΥ) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών (ΦΔΕΠαΠ). Δεν επιτρέπεται η χρήση της για άλλους σκοπούς χωρίς την έγγραφη συγκατάθεση της Εταιρίας Προστασίας Πρεσπών.

Σύνοψη δράσεων διαχείρισης και παρακολούθησης της βλάστησης στην παραλίμνια ζώνη της λίμνης Μικρής Πρέσπας για το έτος 2012

1. Εισαγωγή

Η σύνταξη της παρούσας αναφοράς έγινε στα πλαίσια της λειτουργίας της Επιτροπής Διαχείρισης Υγροτόπου (ΕΔΥ) του Φορέα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών (ΦΔΕΠΑΠ), και πιο συγκεκριμένα για τις ανάγκες της 6^{ης} κατά σειρά συνεδρίασης αυτής.

Οι δράσεις διαχείρισης και παρακολούθησης της παραλίμνιας βλάστησης που εφαρμόστηκαν τη θερινή περίοδο του 2012 ακολουθούν τις οδηγίες που παρουσιάστηκαν κατά την 1^η συνεδρίαση της ΕΔΥ (12/03/2009) και αναφέρονται λεπτομερώς στη σχετική εφαρμοζόμενη μελέτη¹. Αφορούν πρακτικές διαχείρισης με στόχο τη διατήρηση των υγρών λιβαδιών.

Σημειώνεται σε αυτό το σημείο ότι οι δράσεις παρακολούθησης της βλάστησης δεν πραγματοποιήθηκαν για το έτος 2012, καθώς αποδεικνύεται ήδη από προηγούμενες εκθέσεις² ότι οι διαχειριστικές μέθοδοι είναι αποτελεσματικές, ενώ στο μέλλον θα γίνεται ενδεικτική δειγματοληψία σε τακτά, αλλά όχι ετήσια, χρονικά διαστήματα, όπως καθορίζεται για τη διαχείριση και παρακολούθηση της βλάστησης της παραλίμνιας ζώνης στο Διαχειριστικό Σχέδιο του Εθνικού Πάρκου Πρεσπών³.

Τα τελευταία χρόνια, κατά την εφαρμογή των διαχειριστικών πρακτικών έχει αυξηθεί η συμμετοχή κτηνοτρόφων στη διαχείριση και τη διατήρηση των υγρολιβαδικών εκτάσεων. Για το έτος 2012 το σύνολο των κοπών των διαχειριζομένων παραλίμνιων περιοχών έγινε από ιδιώτες-κτηνοτρόφους, λόγω ενδιαφέροντος για την κοπή και συλλογή χόρτου ως ζωοτροφή, ή λόγω ενδιαφέροντος για τη βόσκηση ιδιόκτητων κοπαδιών βοοειδών.

2. Διαχειριστικές παρεμβάσεις στην παραλίμνια βλάστηση

Οι διαχειριστικές παρεμβάσεις που εφαρμόστηκαν κατά την περίοδο αναφοράς και τις οποίες παρακολούθησε η Εταιρία Προστασίας Πρεσπών (ΕΠΠ), βάση των αποφάσεων της προηγούμενη συνεδρίασης της ΕΔΥ και σε συνεργασία με το προσωπικό του ΦΔΕΠΑΠ, ήταν (Παράρτημα Ι: Χάρτης αποτύπωσης διαχειριστικών πρακτικών 2012):

¹ Μαλακού, Μ. και συνεργάτες. 2007. «Σχέδιο Οδηγός αποκατάστασης και διαχείρισης των υγρών λιβαδιών στη λίμνη Μικρή Πρέσπα (2007-2012)». Εταιρία Προστασίας Πρεσπών.

² Προηγούμενες αναφορές για την ΕΔΥ

³ Σχέδιο Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Πρεσπών. Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας, Φορέας Διαχείρισης Εθνικού Δρυμού Πρεσπών. Φλώρινα.

- Αποκλειστική κοπή κατά τη θερινή περίοδο 2012 με μηχανικά μέσα (γεωργικοί ελκυστήρες με παρελκόμενους κοπτικούς δίσκους) στις περιοχές Κλέπιστα, Πύλη-Οικισμός και Πύλη Άγιος Νικόλαος.
- Θερινή κοπή με μηχανικά μέσα ακολουθούμενη από βόσκηση (αγελάδες ή/και αιγοπρόβατα) στις περιοχές Μικρολίμνη, Καρυές Νότιες, Σλάτινα Πλατέως, Σλάτινα Λαιμού και Γκιούλια Πλατέως
 - Επισημαίνεται ότι:
 - Στην περιοχή Καρυές Νότια κόπηκε μόνο το 20% της προβλεπόμενης περιοχής από ιδιώτη λόγω προβλημάτων στα μηχανήματα του και προβλημάτων καιρού,
- Αποκλειστική βόσκηση (αγελάδες ή/και αιγοπρόβατα) πραγματοποιήθηκε στις περιοχές Καρυές Βόρεια, Λευκώνα και Βρωμολίμνη-Κούλα.
 - Επισημαίνεται ότι
 - Στην περιοχή Καρυές-Βόρεια πραγματοποιήθηκε βόσκηση μόνο από πρόβατα και δεν θεωρείται αρκετή η διαχείριση του έτους.
 - Στην περιοχή Λευκώνα είναι απαραίτητη η αύξηση της βοσκοφόρτωσης, καθώς η πίεση από τα κοπάδια δεν επαρκεί για τη διατήρηση των υγρών λιβαδιών.
 - Στην περιοχή Βρωμολίμνη – Κούλα χρειαζόταν περαιτέρω καθαρισμός των βαθύτερων περιοχών. Η κοπή/ καθαρισμός ξεκίνησε, αλλά δεν ολοκληρώθηκε λόγω τεχνικών προβλημάτων των μηχανημάτων κοπής.

Η συνολική έκταση των παραπάνω υπό διαχείριση παραλίμνιων περιοχών κατά την περίοδο αναφοράς ήταν περίπου 650 στρ. Εάν στην παραπάνω έκταση προστεθούν τα περισσότερα από 300 στρ. υγρών λιβαδιών που υπάρχουν σε άλλες τοποθεσίες της Μικρής Πρέσπας και διαχειρίζονται από τους κατοίκους της περιοχής (π.χ. Σλάτινα Λαιμού και Άγιος Αχίλλειος), η συνολική διαχειριζόμενη έκταση κατά την περίοδο αναφοράς ήταν λίγο μικρότερη των 1000 στρ. Η έκταση αυτή κρίνεται ικανοποιητική για το λιμναίο οικοσύστημα της Μικρής Πρέσπας όσον αφορά στη διαχείριση της βλάστησης.

3. Περιορισμοί στην εφαρμογή της διαχείρισης της βλάστησης

Για το 2012 προέκυψαν οι παρακάτω περιορισμοί στην εφαρμογή της διαχείρισης της παραλίμνιας βλάστησης.

A. Οι συμπληρωματικές κοπές δεν έγιναν, καθώς οι ιδιώτες κτηνοτρόφοι που αναλάμβαναν αυτή την εργασία ανά έτος, δήλωσαν πως λόγω των αυξημένων εισφορών από τις κοπές αυτές δεν δικαιούνται εξισωτικές αποζημιώσεις και κατά συνέπεια δεν ενδιαφέρθηκαν για την διεκπεραίωση της εργασίας. Το θέμα αυτό αναφέρεται ως πιθανός μελλοντικός περιορισμός για την ολοκληρωμένη διαχείριση της παραλίμνιας βλάστησης από το ΦΔΕΠΑΠ.

B. Ειδικότερα για την περιοχή Καρυές Βόρεια, πρέπει να αναφερθεί ότι η φετινή μειωμένη βοσκοφόρτωση αν και ανεπαρκής, δεν δημιούργησε προβλήματα στην περιοχή. Όμως μετά την απομάκρυνση των βουβαλιών (αρχές 2012), χρειάζεται εντατικοποίηση της βόσκησης και αν κριθεί απαραίτητο στο μέλλον ότι η πίεση από τη βόσκηση δεν επαρκεί θα πρέπει να εξεταστεί το ενδεχόμενο και κοπής.

4. Συμπεράσματα και προτάσεις για τη συνέχιση της διαχείρισης στις παραλίμνιες περιοχές

Ως συνέχεια της εφαρμογής διαχείρισης βλάστησης μετά το πέρας του προγράμματος LIFE NAT/8494: «Προστασία ειδών πουλιών προτεραιότητας στη λίμνη Μικρή Πρέσπα», η ΕΠΠ ανέλαβε πρακτικά και οικονομικά τη διαχείριση της παραλίμνιας βλάστησης, με βάση το σχετικό σχέδιο διαχείρισης και τις προτάσεις της ΕΔΥ για την περίοδο 2007- 2012. Κατά τη διάρκεια της πενταετούς εφαρμογής της διαχείρισης, αυξήθηκε το ενδιαφέρον από ιδιώτες κτηνοτρόφους για τη διαχείριση των περιοχών, ενώ χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι το σύνολο της διαχείρισης για το 2012 πραγματοποιήθηκε από ιδιώτες. Ήταν απαραίτητος ο περαιτέρω «καθαρισμός» κάποιων περιοχών, αλλά λόγω τεχνικών δυσκολιών η ΕΠΠ δεν μπόρεσε να προχωρήσει σε περαιτέρω κοπές.

Η εφαρμογή συστηματικής διαχείρισης της βλάστησης με βόσκηση και θερινή κοπή στις παραλίμνιες περιοχές της Μικρής Πρέσπας (από το 2002) αποδεικνύεται αποτελεσματική για την διατήρηση των υγρολιβαδικών εκτάσεων και τον έλεγχο των υψηλών ελόφυτων σε αυτές. Η συνέχιση των δράσεων διαχείρισης (και παρακολούθησης σε συστηματική αλλά όχι ετήσια βάση) της βλάστησης στις ίδιες περιοχές κρίνεται απολύτως απαραίτητη. Σημαντικό όμως ρόλο στη λειτουργία των υγρών λιβαδιών παίζει και το καθεστώς πλημμυρίσματος των διαχειριζόμενων περιοχών ως αποτέλεσμα της διαχείρισης της στάθμης, η οποία κατά την εαρινή – θερινή περίοδο του 2012 δεν ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή για το πλημμύρισμα των

υγρολίβαδων καθώς πλημμύρισε μόλις το σύνολο του 17% των υγρολιβαδικών εκτάσεων (Βλ. σχετική Ετήσια αναφορά για τη διαχείριση και την παρακολούθηση υδρόβιων πουλιών στο Εθνικό Πάρκο Πρεσπών – 2012).

Η διαχείριση ήταν αποτελεσματική για τις περισσότερες παραλίμνιες περιοχές. Για ορισμένες περιοχές όπου η διαχείριση δεν εφαρμόστηκε στο σύνολο της προτεινόμενης έκτασης προτείνεται η καλύτερη παρακολούθηση της εξέλιξης της βλάστησης και η ενίσχυση τη διαχείρισης είτε με αύξηση της βόσκησης ή με συμπληρωματικές κοπές. Συγκεκριμένα οι περιοχές που χρήζουν παρακολούθησης και διερεύνησης για την αύξηση των επεμβάσεων είναι οι εξής:

-Καρυές Νότιες: Χρειάζεται παρακολούθηση και αύξηση των κοπών

-Καρυές Βόρεια: Χρειάζεται παρακολούθηση, εντατικοποίηση της βόσκησης και συμπληρωματική κοπή μελλοντικά αν κριθεί απαραίτητο λόγω παρατηρούμενης τάσης μειωμένης βοσκο-φόρτωσης

- Σλάτινα Πλατέως: Χρειάζεται παρακολούθηση, ώστε μετά τις κοπές από ιδιώτες να γίνονται συμπληρωματικές κοπές και να επιτυγχάνεται ο αρχικός στόχος διαχείρισης 60 στρ.

Για την επόμενη διαχειριστική περίοδο (2013) προτείνεται η συνέχιση της εφαρμογής των σχεδίων βόσκησης και κοπής της βλάστησης, όπως περιγράφονται στο Σχέδιο Διαχείρισης των υγρών λιβαδιών και το Σχέδιο Διαχείρισης του ΕΠΑΠ, ακολουθώντας γενικώς την ίδια λογική και κατευθύνσεις που έχουν χρησιμοποιηθεί ως σήμερα. Παράλληλα, καθώς η διαχείριση γίνεται πλέον κυρίως από ιδιώτες θα πρέπει το σχέδιο και ιδιαίτερα το μέσο διαχείρισης (κοπή ή βόσκηση) να καθορίζεται με βάση τις σχετικές δυνατότητες της περιοχής και τις δυνατότητες των ιδιωτών κτηνοτρόφων, ενώ θα πρέπει να εφαρμόζονται συμπληρωματικές κοπές από τον ΦΔΕΠΑΠ σε περιοχές όπου δεν υπάρχει ενδιαφέρον από ιδιώτες.

Επιπλέον προτείνεται η επέκταση της βόσκησης αγελάδων (ή/και βούβαλων ει δυνατόν) σε περιοχές όπου δεν είναι δυνατή η πραγματοποίηση θερινών κοπών με γεωργικούς ελκυστήρες, εφόσον αυτό είναι δυνατό να υπάρξει χωρίς να δημιουργεί άλλα προβλήματα (πχ σε ιδιόκτητους αγρούς κατά την περίοδο καλλιέργειας). Η διεύρυνση της διαχείρισης σε νέες περιοχές ή σε περιοχές που υφίστανται διαχείριση και χρειάζονται ενισχυτικά μέτρα για την καλύτερη διατήρηση των υγρών λιβαδιών προτείνεται για τις περιοχές «Αντλιοστάσιο-Βοσκότοπος Λευκώνας», «Μικρός Κάμπος Αγίου Αχιλλείου» .

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: Χάρτης αποτύπωσης διαχειριστικών πρακτικών 2012

